

KONGSBERG KOMMUNALE EIENDOM KF SPESIELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER FOR TOTALENTREPRISER

NS 8407:2011 Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser gjelder med de presiseringer og endringer som er angitt nedenfor.

For de tilfeller at Kongsberg Kommunale Eiendom KF har unnlatt å velge ett av flere alternativer, gjelder alternativ 1.

Innhold

1 Definisjoner (NS 8407 pkt 1).....	3
1.1 Byggherre (NS 8407 pkt 1.1).....	3
2 Kommunikasjon mellom partene (tillegg til NS 8407).....	3
3 Møter.....	3
3.1 Byggherremøter (NS 8407 pkt 4.2).....	3
3.2 Møter med kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 4.3).....	3
4 Partenes sikkerhetsstillelse (NS 8407 pkt 7).....	3
5 Totalentreprenørens forsikring (NS 8407 pkt 8).....	3
6 Partenes representanter (NS 8407 pkt 9).....	4
7 Kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 10).....	4
8 Tiltransport (NS 8407 pkt 12.1, 12.2 og 12.3).....	4
8.1 Tiltransport av entreprenører.....	4
8.2 Tiltransport av entreprenører, alternativer.....	4
9 Byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll (NS 8407 pkt 12.4).....	4
10 Tiltransport av prosjekterende (NS 8407 pkt 13).....	5
11 Kvalitetssikring (NS 8407 pkt 15).....	5
12 Prosjektering, rådgivning mv.....	5
12.1 Prosjektering (NS 8407 pkt 16.1).....	5
12.2 Offentlige tillatelser (NS 8407 pkt 16.3).....	5
13 Forhold på byggeplassen (NS 8407 pkt 18).....	5
13.1 Lover, forskrifter og andre offentlige vedtak (NS 8407 pkt 18.1).....	5
13.2 Bytte av nøkkelpersonell (tillegg til NS 8407 pkt 18.3).....	6
13.3 Ytre miljø (tillegg til NS 8407 pkt 18).....	6
14 Arbeidstid (NS 8407 pkt 18.8).....	7
15 Etske krav (tillegg til NS 8407 kap IV).....	8
16 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8407 pkt 20.2).....	9
16.1 Innsynsrett.....	9
17 Fremdriftsstatus og varsling (NS 8407 pkt 21.3).....	9
18 Avtalt plassering av risikoen for forhold ved grunnen (NS 8407 pkt 23).....	9

19 Avtalt risikoovergang – prosjektering (NS 8407 pkt 24.2).....	9
20 Indeksregulering (NS 8407 pkt 26.2).....	9
21 Forskudd (tillegg til NS 8407 pkt 27).....	9
22 Faktureringsplan (NS 8407 pkt 27.2).....	10
23 Generelle betalingsbestemmelser (NS 8407 pkt 28).....	10
24 Endringer (NS 8407 pkt 31).....	10
24.1 Retten til å pålegge endringer (NS 8407 pkt 31.1).....	10
24.2 Særskilt varsel om økte utgifter til rigg og drift mv. (NS 8407 pkt 34.1.3).....	10
25 Uenighet om endringer mv. - Totalentreprenørens søksmål (NS 8407 pkt 35.2).....	11
26 Forberedelse til overtakelse (NS 8407 pkt 36).....	11
26.1 Testing og innregulering av tekniske anlegg (NS 8407 pkt 36.1).....	11
26.2 Levering av FDV-dokumentasjon (NS 8407 pkt 36.2).....	11
27 Prøvedrift (NS 8407 pkt 38.2).....	12
28 Prøvedriftsperiodens lengde (tillegg til NS 8407 pkt 38.2).....	13
29 Forsinkelse (NS 8407 pkt 40).....	13
29.1 Dagmulktbelagte frister (NS 8407 pkt 40.2).....	13
30 Dagmulktenes størrelse (NS 8407 pkt 40.3).....	13
31 Utbedring (NS 8407 pkt 42.3).....	13
32 Reklame og kontakt med media (tillegg til NS 8407 kap XI).....	14
33 Tvister (NS 8407 pkt 50).....	14
33.1 Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8407 pkt 50.3).....	14
33.2 Tvisteløsning (NS 8407 pkt 50.4).....	14
34 Opsjoner.....	14
35 Lærlingklausul.....	14
36 Skjema for endringer.....	14
37 Statusrapport.....	14
38 Fremdriftsplan – siste 8 uker av prosjektet.....	15
.....	15
39 Prosjektspesifikke avvik.....	15

1 DEFINISJONER (NS 8407 PKT 1)

1.1 BYGGHERRE (NS 8407 PKT 1.1)

Kongsberg Kommunale Eiendom KF er byggherre. Byggherrens oppdragsgivere, leietakere og brukere regnes som tredjemenn i relasjon til denne kontrakt. Det er derfor ingen identifikasjon mellom byggherren og disse.

2 KOMMUNIKASJON MELLOM PARTENE (TILLEGG TIL NS 8407)

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk.

3 MØTER

3.1 BYGGHERREMØTER (NS 8407 PKT 4.2)

Byggherremøter skal avholdes hver andre uke, med mindre byggherren bestemmer noe annet. Referat føres av byggherren eller den han utpeker. NS 8407 pkt 4.2 første ledd siste punktum utgår. Alle beslutninger skal tas opp og bekreftes på byggherremøte, via referat. Hvis det er tatt beslutninger andre steder skal dette løftes opp på byggherremøtet og bekreftes av byggherren via referat, før den er gyldig.

Totalentreprenøren har, i den grad byggherren ønsker det, plikt til å gjennomgå foreliggende prosjekteringsmateriale og utførelse med byggherren, særlig med sikte på å klargjøre og utdype byggherrens krav til funksjon og kvalitet.

3.2 MØTER MED KONTRAKTSMEDHJELPERE (NS 8407 PKT 4.3)

Byggherren skal ha innkalling til prosjekterings- og underentreprenørmøter (herunder byggemøter, fremdriftsmøter, m.v.), og skal ha anledning til å delta på disse møtene. Totalentreprenøren skal føre referat fra møtene, og byggherrens representant skal alltid ha kopi av møtereferatene.

Prosjekteringsmøter skal avholdes minimum hver 14. dag, eller etter avtale. I byggeperioden skal det avholdes underentreprenørmøter hver 14. dag. I tillegg skal det avholdes regelmessige framdrifts-/koordineringsmøter, samt nødvendige særmøter.

4 PARTENES SIKKERHETSSTILLELSE (NS 8407 PKT 7)

Totalentreprenørens sikkerhetsstillelse i henhold til NS 8407 pkt 7, skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte **Blankett 1A - NS 8407 Sikkerhetsstillelse**, med mindre annet følger nedenfor.

Totalentreprenøren plikter ikke å stille sikkerhet i utførelsesperioden, når hele kontraktssummen skal betales etter overtakelse. Sikkerhetsstillelse kun for reklamasjonsperioden må dokumenteres senest 14 dager før kontraktssummen forfaller til betaling ved utfylling av vedlagte **Blankett 1B - NS 8407 Sikkerhetsstillelse**.

Når kontraktssummen ikke overstiger NOK 250.000, plikter totalentreprenøren ikke å stille sikkerhet i utførelses- og reklamasjonsperioden.

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

5 TALENTREPRENØRENS FORSIKRING (NS 8407 PKT 8)

Tingsforsikringen skal gjelde inntil alle arbeider vedrørende hele bygget, anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren.

Totalentreprenørens forsikringer i henhold til NS 8407 punkt 8 skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte **Blankett 2 - NS 8407 Forsikringsattest tingsforsikring** og **Blankett 3 - NS 8407 Forsikringsattest ansvarsforsikring**.

6 PARTENES REPRESENTANTER (NS 8407 PKT 9)

Prosjektleder er byggherrens representant, jf. NS 8407 pkt 9. Byggherrens oppdragsgiver, leietaker og brukere kan ikke påføre byggherren forpliktelser uten særskilt fullmakt.

7 KONTRAKTSMEDHJELPERE (NS 8407 PKT 10)

Totalentreprenøren skal ved enhver bruk av kontraktsmedhjelpere sikre oppfyllelse av byggherrens seriøsitetsskrav.

Ved brudd på seriøsitetsskravene eller NS 8407 pkt 10, kan byggherren nekte den aktuelle underentreprenøren og dennes ansatte tilgang til byggeplassen.

Ved manglende oppfyllelse av seriøsitetsskravene har byggherren rett til å kreve at forholdet rettes opp, om nødvendig ved skifte av underentreprenør, innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattesten viser at underentreprenøren ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Omkostningene som følge av heving av kontraktsmedhjelperens avtale, skal bæres av totalentreprenøren.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan byggherren stanse eller heve kontrakten dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om stansing eller heving om så ikke skjer.

8 TILTRANSPORT (NS 8407 PKT 12.1, 12.2 OG 12.3)

8.1 TILTRANSPORT AV ENTREPRENØRER

Ved tiltransport av sideentreprenør plikter totalentreprenøren å stille sikkerhet iht NS 8407 pkt 7.1, 7.3, 35.1 og 42.3.

8.2 TILTRANSPORT AV ENTREPRENØRER, ALTERNATIVER

	<u>Alternativ 1:</u> Totalentreprenøren kan få tiltransportert sideentreprenører som blir hans underentreprenører/ underleverandører.
	<u>Alternativ 2:</u> Totalentreprenøren får tiltransportert inntil sideentreprenører som blir hans underentreprenører/ underleverandører.
X	<u>Alternativ 3:</u> Tiltransport er ikke avtalt.
	<u>Alternativ 4:</u> Totalentreprenøren kan bli tiltransportert til en sideentreprenør.

9 BYGGEPLASSADMINISTRASJON OG FREMDRIFTSKONTROLL (NS 8407 PKT 12.4)

X	<u>Alternativ 1:</u> Totalentreprenøren kan underlegges byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll eller pålegges å utføre byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av sideentreprenører.
	<u>Alternativ 2:</u> Totalentreprenøren kan underlegges byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll.
	<u>Alternativ 3:</u> Totalentreprenøren skal utføre byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll av inntil ... sideentreprenører.
	<u>Alternativ 4:</u> Byggeplassadministrasjon er ikke avtalt.

10 TILTRANSPORT AV PROSJEKTERENDE (NS 8407 PKT 13)

X	Alternativ 1: Tiltransport av prosjekterende er ikke avtalt.
	Alternativ 2: Totalentreprenøren får tiltransportert prosjekterende som blir hans kontraktsmedhjelper(e).

11 KVALITETSSIKRING (NS 8407 PKT 15)

Totalentreprenøren skal ha og følge et styringssystem som tilfredsstillende relevante deler av NS-EN ISO 9001:2015, kapitlene:

- 4.4 Ledelsesystemet for kvalitet og systemets prosesser
- 5.1 Lederskap og forpliktelse
- 7 Støtte
- 9.1 Overvåking, måling, analyse, evaluering
- 9.2 Interne revisjoner

Styringssystemet skal også tilfredsstillende NS-EN-ISO 14001:2015 kapittel 4 Krav til miljøstyringssystem, eller tilsvarende krav i andre miljøstandarder.

12 PROSJEKTERING, RÅDGIVNING MV.

12.1 PROSJEKTERING (NS 8407 PKT 16.1)

Tegninger, beskrivelser og beregninger skal overleveres i tre sett i papirformat. Dette gjelder både tegninger utarbeidet i byggefasen og de tegninger som skal leveres til overtakelsen («som bygget» - tegninger). Sistnevnte tegninger skal også leveres i elektronisk format i henhold til nærmere spesifikasjoner fra byggherren. Dette gjelder også beskrivelser og beregninger dersom byggherren forlanger det.

12.2 OFFENTLIGE TILLATELSER (NS 8407 PKT 16.3)

Forholdet til plan- og bygningsloven

Totalentreprenøren skal ha ansvarsrett for de oppgaver og det tiltaket kontrakten omfatter i tiltaksklassen som prosjektet/tiltaket krever, herunder eventuelt funksjonen som ansvarlig søker. Totalentreprenøren plikter å søke om slik ansvarsrett så snart som mulig etter at kontrakten er inngått.

Manglende ansvarsrett betraktes som et vesentlig kontraktsbrudd som gir byggherren rett til å heve kontrakten, samt gjøre erstatningskrav gjeldene etter reglene i NS 8407 punkt 46. Før heving kan finne sted, må byggherren ha gitt totalentreprenøren en rimelig frist for å rette forholdet.

Dersom totalentreprenøren ikke er ansvarlig søker, plikter han å bistå ansvarlig søker i forbindelse nødvendige søknader og tillatelser etter plan- og bygningsloven.

12.2.1 Lower, forskrifter og andre offentlige vedtak/Offentlige vedtak (NS 8407 pkt 16.3)

X	Alternativ 1: Totalentreprenøren skal være ansvarlig søker.
	Alternativ 2: Totalentreprenøren skal ikke være ansvarlig søker.

13 FORHOLD PÅ BYGGEPLASSEN (NS 8407 PKT 18)

13.1 BYTTE AV NØKKELPERSONELL (TILLEGG TIL NS 8407 PKT 18.3)

Totalentreprenøren skal benytte samme personell som ble tilbudt byggherren før kontrakt ble inngått, eventuelt som ble avtalt på et senere tidspunkt. Totalentreprenøren kan ikke uten byggherrens skriftlige samtykke skifte ut prosjektleder, anleggsleder, prosjekteringsleder eller annet personell som i henhold til kontrakten eller senere avtale skal utføre oppdraget. Byggherren kan bare nekte å

samtykke dersom han har saklig grunn, og kan ved behov kreve inntil to måneder kostnadsfri overlapp ved bytte av personell.

Dersom nøkkelpersonell, uten skriftlig samtykke, skiftes ut før overlevering av prosjektet, på tross av at byggherren har saklig grunn til å nekte, betales en dagmulkt på kr 10.000 per dag. Samlet dagmulktsansvar etter denne bestemmelse er begrenset til 10% av kontraktssummen, maksimalt kr 300.000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlattelse av å rette forholdet, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving inntil 1 måned etter at maksimal dagmulkt har påløpt.

13.2 LOVER, FORSKRIFTER OG ANDRE OFFENTLIGE VEDTAK (NS 8407 PKT 18.1)

Totalentreprenøren skal oppfylle de krav til internkontroll, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø som fremgår av byggherrens seriositetskrav..

13.3 YTRE MILJØ (TILLEGG TIL NS 8407 PKT 18)

Avfallsforskriften og isolerglassruter

Totalentreprenøren skal dokumentere at den produsent i Norge eller importør til Norge av isolerglass som eventuelt benyttes i forbindelse med utførelsen av kontraktarbeidet, deltar i et retursystem for kasserte PCB-holdige isolerglassruter, jf. avfallsforskriften av 01.06.04 nr. 930 kapittel 14.

Miljøskadelige stoffer og kjemikalier

I byggherrens bygg og på byggherrens byggeplasser skal det unngås bruk av kjemikalier og produkter som inneholder mer enn 0,1 vektprosent av stoffer som står på:

1. myndighetenes prioritetsliste for kjemikalier ("Prioritetslisten"); eller
2. REACH' Kandidatliste ("Kandidatlisten")

(se <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/>).

Bruk av ovennevnte kjemikalier og produkter forutsetter derfor byggherrens godkjenning.

Dersom totalentreprenøren er av den oppfatning at bruk av kjemikalier og produkter som nevnt ovenfor ikke kan unngås, skal totalentreprenøren i god tid før bruk er aktuelt, redegjøre for type og mengde kjemikalie, produkt og stoff det gjelder, samt årsaken til at bruken er nødvendig, herunder muligheten for bruk av substitutt. Byggherren kan, etter en nærmere vurdering, godkjenne bruk av den aktuelle kjemikalien eller produktet.

Totalentreprenøren skal føre oversikt over eventuell godkjent bruk av kjemikalier og produkter nevnt i første ledd og skal kvartalsvis rapportere bruken til byggherren. Første rapport skal sendes 14 dager etter kontraktsinngåelse.

Tropisk tømmer og fredet skog

Som følge av at byggherren ikke skal ha regnskogmateriale eller materiale fra fredet skog i sine bygg eller på sine byggeplasser, og som følge av manglende pålitelige sertifiseringsordninger for trevirke, skal totalentreprenøren planlegge og utføre kontraktarbeidet slik at tropisk trevirke ikke blir benyttet eller forefinnes på byggeplass.

Totalentreprenøren kan søke byggherren om unntak fra dette. Vedlagt søknaden skal følge dokumentasjon fra pålitelig, uavhengig tredjepart om opprinnelsesland og tresort, samt forsikring om at trevirket ikke kommer fra regnskog eller fredet skog. Byggherren avgjør etter eget skjønn om unntak skal gis, og gjør særskilt oppmerksom på at unntak ikke kan påregnes.

Aksept av totalentreprenørens tilbud anses ikke som et meddelt unntak etter denne bestemmelse.

Dersom det på tross av bestemmelsene ovenfor, i kontraktarbeidet eller på byggeplass, finnes eller kan finnes trevirke fra regnskog, fredet skog eller tropisk trevirke som ikke er godkjent av byggherren,

er dette å anse som en mangel som kan kreves rettet for totalentreprenørens regning, uavhengig av kostnadene ved slik retting. Byggherren kan i tillegg kreve dekket sitt tap som følge av mangelen.

Avfallshåndtering

Totalentreprenøren skal iverksette tiltak for å sikre korrekt håndtering av avfall som oppstår under anleggsperioden i henhold til gjeldende nasjonalt og lokalt regelverk.

Totalentreprenøren skal sørge for kildesortering av byggeavfall. I tillegg skal totalentreprenøren iverksette tiltak for å minimalisere avfallsmengden som oppstår i byggeperioden.

Dersom ikke annet er avtalt skal totalentreprenøren:

- sikre en kildesorteringsgrad på minimum 60 % målt i vekt. Dette inkluderer riving.
- sikre at total mengde avfall på prosjektet ikke overstiger 25 kg/m² BTA. Kravet gjelder kun ved nybygging og innbefatter ikke riving og rene masser fra klargjøring av byggepropp.

Det skal leveres avfallsregnskap til byggherren som viser at kravene oppfylles. Er ikke annet avtalt skal regnskapet leveres kvartalsvis, hver 05.01, 05.04, 05.07 og 05.10. Regnskapet skal beskrive forhold som angitt i Ytelsesbeskrivelse for totalentrepriseprosjektering.

Pliktig medlemskap i returordning for emballasje

En norsk totalentreprenør (merverdiavgiftsregistrert i Norge) skal senest ved kontraktsinngåelsen fremlegge dokumentasjon (medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning) for at han er medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom totalentreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.

Dagmulkt

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom pliktene i dette punkt 13.3 misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra utløp av fristen som er fastsatt av byggherren til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlattelse av å rette forholdet innen fristens utløp anses som vesentlig mislighold og gir byggherren rett til å heve avtalen med 30 dagers ytterligere varsel.

For mislighold av ovennevnte plikter der misligholdet ikke kan rettes, påløper en bot på NOK 10.000 per mislighold.

Medfører mislighold av pliktene i dette punkt 13 at byggherren ilegges tvangsmulkt eller offentlig bot, jf. f.eks. avfallsforskriften § 18-6, har byggherren rett til å kreve at totalentreprenøren betaler et beløp tilsvarende tvangsmulkten/boten. Eventuell dagmulkt som er betalt av totalentreprenøren skal gå til fradrag i totalentreprenørens betalingsplikt.

14 ARBEIDSTID (NS 8407 PKT 18.8)

X	Alternativ 1: NS 8407 pkt 18.8 gjelder slik den står.
	Alternativ 2: Alle arbeider knyttet til byggingen forutsettes å foregå i tidsrommet fra kl. 07.00 - 19.00 på ordinære arbeidsdager mandag - fredag. Arbeider som eventuelt ønskes utført utenfor dette tidsrommet, skal avtales spesielt med byggherren i hvert enkelt tilfelle.
	Alternativ 3: Følgende særskilte arbeidstidsbestemmelser gjelder:

15 ETISKE KRAV (TILLEGG TIL NS 8407 KAP IV)

Totalentreprenøren skal oppfylle de krav til lønns- og arbeidsvilkår som fremgår av byggherrens seriositetskrav.

Totalentreprenøren skal for øvrig i ethvert henseende respektere grunnleggende krav til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Varer og materialer, som leveres til byggherren, skal være fremstilt under forhold som er forenlige med minimumskravene nedenfor:

- **Forbud mot barnarbeid (FNs barnekonvensjon artikkel 32, ILO-konvensjon nr 138 og 182)**
 - Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid, og mot å utføre arbeid som kan svekke utdannings- og utviklingsmuligheter.
 - Minstealderen må ikke i noe tilfelle være under 15 år (14 eller 16 år i visse land).
 - Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som setter helse eller sikkerhet i fare, inkludert nattarbeid.
- **Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjon nr. 29 og 105)**
 - Det skal ikke foregå noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.
 - Lønn og annen godtgjørelse for samtlige arbeidstakere skal utbetales til konto i bank. Byggherren skal i tillegg til de vanlige dokumentkrav kunne følge pengestrømmen ut til de ansatte.
 - Arbeiderne må ikke levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver, og skal være fri til å avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.
- **Forbud mot diskriminering (ILO-konvensjoner nr. 100 og 111)**
 - Det skal ikke foregå noen diskriminering i arbeidslivet basert på etnisk tilhørighet, religion, alder, uførhet, kjønn, ekteskapsstatus, seksuell orientering, fagforeningsmedlemskap eller politisk tilhørighet.
- **Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger (ILO-konvensjon nr. 87 og 98)**
 - Arbeiderne skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget valg, og å forhandle kollektivt.

Totalentreprenøren skal påse at ansattes rettigheter etterleves i egen virksomhet og hos den eller de underleverandører/underentreprenører som medvirker til oppfyllelse av kontrakten. På oppfordring fra byggherren skal dette dokumenteres ved:

- Egenrapportering; og /eller
- Oppfølgingssamtaler; og / eller
- En uavhengig parts kontroll av arbeidsforholdene; og / eller
- 3.-partssertifisering som SA8000 eller tilsvarende

Ved mislighold av forpliktelser i dette punkt 15 kan byggherren kreve at totalentreprenøren retter de påpekte manglene innen en rimelig frist fastsatt av byggherren. Rettelsene skal dokumenteres skriftlig og på den måten byggherren bestemmer. Dersom bruddet har skjedd hos underleverandør, kan byggherren kreve at totalentreprenøren skifter ut underleverandøren. Dette skal skje uten kostnad for byggherren. Dersom totalentreprenøren blir klar over forhold i strid med kontrakten, skal totalentreprenøren rapportere dette til byggherren uten ugrunnet opphold.

Manglende utbedring er å anse som et vesentlig mislighold av ovennevnte plikter og kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving.

16 BYGGHERRENS RETT TIL Å FØRE KONTROLL (NS 8407 PKT 20.2)

16.1 INNSYNSRETT

Byggherren, eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha rett til innsyn i totalentreprenørens kvalitets- og miljøstyringssystem og de deler av totalentreprenørens styringssystemer for øvrig og regnskap, som kan ha betydning for totalentreprenørens oppfyllelse av kontrakten, herunder alle registrerte opplysninger i totalentreprenørens system for adgangskontroll, inkludert tid for inn- og utregistrering og øvrig informasjon på HMS-kortet.

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Totalentreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Totalentreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos totalentreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for totalentreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

17 FREMDRIFTSSTATUS OG VARSLING (NS 8407 PKT 21.3)

Totalentreprenøren skal revidere fremdriftsplanen når byggherren krever det etter NS 8407 pkt 21.3 siste ledd. Den reviderte planen skal være byggherren i hende senest én uke etter at totalentreprenøren har mottatt krav om dette.

18 AVTALT PLASSERING AV RISIKOEN FOR FORHOLD VED GRUNNEN (NS 8407 PKT 23)

X	Alternativ 1: NS 8407 pkt 23.1 gjelder slik den står.
	Alternativ 2: Totalentreprenøren har risikoen for forhold ved grunnen, jf. NS 8407 pkt 23.2.

19 AVTALT RISIKOOVERGANG – PROSJEKTERING (NS 8407 PKT 24.2)

	Alternativ 1: Byggherren har risikoen for løsninger og annen prosjektering som er utarbeidet av byggherren før kontraktsinngåelse.
X	Alternativ 2: Totalentreprenøren har risikoen for løsninger og annen prosjektering som er utarbeidet av byggherren før kontraktsinngåelse.

20 INDEKSREGULERING (NS 8407 PKT 26.2)

Selv om totalentreprenøren på oppgitt plass i tilbudsskjemaet har tilbudt et eget fastpristillegg, som kompensasjon for å påta seg risikoen for svingninger i lønninger, priser og sosiale utgifter, fra tilbudsdato til avtalt ferdigstilling, forbeholder byggherren seg likevel retten til, ved kontraktsinngåelse, å velge en regulering etter reglene i NS 8407 pkt 26.2.

Dersom det er avtalt at kontraktssummen ikke skal indeksreguleres, gjelder dette uavhengig av om faktisk byggetid avviker fra avtalt byggetid. Dersom faktisk ferdigstilling er senere enn avtalt sluttfrist og totalentreprenøren etter kontrakten har krav fristforlengelse skal likevel kontraktssummen for de arbeider som er hindret som følge av byggherrens forhold reguleres i samsvar med NS 8407 punkt 26.2 innenfor rammen av den tidsperioden totalentreprenøren har krav på fristforlengelse. Utgangspunktet for reguleringen skal være indekstallet på det tidspunktet arbeidene ville blitt utført dersom hindringen ikke forelå.

21 FORSKUDD (TILLEGG TIL NS 8407 PKT 27)

Et eventuelt avtalt forskudd til totalentreprenøren vil ikke bli utbetalt før godkjent sikkerhet er stillet, jf. **Blankett 4 - NS 8407 Bankgaranti for kontraktsforskudd.**

22 FAKTURERINGSPLAN (NS 8407 PKT 27.2)

X	Alternativ 1: NS 8407 pkt 27.2.1, gjelder slik den står.
	Alternativ 2: Det fastsettes følgende særskilte bestemmelser om avdragsbetaling:

23 GENERELLE BETALINGSBESTEMMELSER (NS 8407 PKT 28)

Faktura og kreditnota skal sendes elektronisk til KKEs fakturamottak i samsvar med standarden Elektronisk handelsformat (EHF), fastsatt av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

24 ENDRINGER (NS 8407 PKT 31)

24.1 RETTEN TIL Å PÅLEGGE ENDRINGER (NS 8407 PKT 31.1)

Byggherren kan ikke pålegge totalentreprenøren endringer utover 25% netto tillegg til kontraktssummen.

24.2 SÆRSKILT VARSEL OM ØKTE UTGIFTER TIL RIGG OG DRIFT MV. (NS 8407 PKT 34.1.3)

Kravene om særskilt varsel i NS 8407 pkt 34.1.3 tredje ledd, gjelder ikke for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging drift og nedrigging.

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8407 pkt 34.1.1 og 34.1.2 ikke overstiger 10% av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10% av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\text{Kompensasjon: } \frac{0,5 A (B - 1,1 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks mva)

Ved utregningen av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av eventuelt påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprisekontrakter/prosjekteringsoppdrag m.v,
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

Regulering i forlenget byggetid

Har totalentreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8407 pkt 33.1 skal vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

Kompensasjon:
$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

Y = opprinnelig byggetid

Z = forlengelsen utover opprinnelig byggetid

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

25 UENIGHET OM ENDRINGER MV. - TALENTREPRENØRENS SØKSMÅL (NS 8407 PKT 35.2)

NS 8407 pkt 35.2 a) utgår.

26 FORBEREDELSE TIL OVERTAKELSE (NS 8407 PKT 36)

26.1 TESTING OG INNREGULERING AV TEKNISKE ANLEGG (NS 8407 PKT 36.1)

Totalentreprenøren skal holde alle instrumenter, apparater og alt materiell, samt nødvendig kyndig mannskap, for å gjennomføre funksjonsprøvingen.

Dokumentasjon fra funksjonsprøvingen skal utarbeides og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer. Så snart disse funksjonsprøver er ferdig, skal totalentreprenøren gi skriftlig melding til byggherren om dette.

Er ikke annet avtalt, skal byggherren motta ovennevnte dokumentasjon og dokumentasjon nevnt i NS 8407 pkt 36.1 tre uker før oppstart prøvedrift.

Totalentreprenøren skal sjekke at de dynamiske SD-bildene fungerer til styring og avlesning av alle tekniske anlegg slik KKE ønsker det. Det skal sjekkes at logging av verdier fra SD-bilder fungerer som det skal og at data lagres for mulig gjennomgang senere.

26.2 LEVERING AV FDV-DOKUMENTASJON (NS 8407 PKT 36.2)

I tillegg til kravene beskrevet i NS 8407 pkt 36.2, skal materialet tilfredsstillende kravene i den til enhver tid gjeldende NS 3456 Dokumentasjon for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for byggverk og byggeteknisk forskrift av 19.06.17 (TEK 17) kapittel 4 Dokumentasjon for forvaltning, drift vedlikehold (FDV).

Leveringsformatet avtales med byggherren.

Er ikke annet avtalt, skal byggherren, der det skal være prøvedrift, senest tre uker før påbegynnelsen av ferdigbefaringen ha mottatt kontraktmessig dokumentasjon.

Opplæring

Totalentreprenøren skal så vel forut for overtakelse/oppstart prøvedrift som i løpet av eventuell prøvedriftsperiode, gi driftspersonell og brukere forsvarlig instruks og opplæring i drift og vedlikehold av tekniske anlegg/installasjoner, bygningsdeler og utendørsanlegg. Rammen for opplæringsprogrammer for øvrig bestemmes ved avtale mellom partene.

Opplæring skal skje i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer.

Er ikke annet avtalt, skal nødvendig opplæring være gjennomført før oppstart prøvedrift.

27 PRØVEDRIFT (NS 8407 PKT 38.2)

Prøvedrift

Med mindre annet er avtalt skal det gjennomføres en prøvedriftsperiode på tekniske anlegg og installasjoner (heretter samlet kalt tekniske anlegg).

Som underlag for prøvedriftsperioden legges NS 6450:2016 til grunn.

Med prøvedriftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor anlegget prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og, hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøvedriftsperioden har slik disposisjonsrett som nevnt nedenfor.

Prøvedriftsperioden kan først starte når:

1. Installasjonsarbeidene/ bygningsmessige arbeider er ferdigstilt.
2. Når dynamiske SD bilder er godkjent hos KKE (Se pkt. 26.1).

Ferdigstilt installasjonsarbeid/bygningsmessige arbeider innebærer at det er gjennomført felles befaringer mellom byggherre og entreprenør (ferdigbefaringer) for å avdekke om anlegget er klart til prøvedrift, og at det er fremlagt dokumentasjon på både systemtest per system og på tverrfaglige systemtester som viser at anleggene fungerer som tiltenkt og er klar til bruk.

Oppstart av prøvedriftsperioden skjer etter overtakelse av de bygningsmessige arbeider. Det vil gjennomføres en egen overtakelse av tekniske anlegg etter utløpet av prøvedriftsperioden. Til sikkerhet for oppfyllelse av kontraktmessig ytelse for tekniske anlegg, kan byggherren holde tilbake 20 % av verdien av tekniske anlegg inntil overtakelse av tekniske anlegg har funnet sted. Etter 6 måneder utbetaler byggherren 10 % av denne summen dersom en teknisk statusrapport viser tilfredsstillende drift.

Reklamasjonsfrister for skjulte feil og mangler begynner først å løpe ved gjennomført overtakelse av tekniske anlegg.

Prøvedrift har følgende hensikt:

- Kontrollere at anleggene fungerer tilfredsstillende
- Vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid
- Etterkontrollere og justere (regulerings)funksjoner basert på driftserfaring
- Kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav
- Gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med totalentreprenøren/ leverandørene av de enkelte anlegg
- Rette feil og mangler som avdekkes i prøvedriftsperioden.

Justering av prøvedriftsperiodens lengde

Totalentreprenøren skal, i samråd med byggherren, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøvedriftsperioden.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøvedriftsperioden, eller dersom prøvedriftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøvedriftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøvedriftsperioden gir ikke totalentreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

Totalentreprenørens plikter

Totalentreprenøren skal i prøvedriftsperioden ha ansvar for drift og vedlikehold av de tekniske anlegg, og i denne forbindelse holde det tekniske personell på anlegget som er nødvendig.

Totalentreprenøren skal utføre vedlikehold av sine anlegg i prøvedriftsperioden iht. totalentreprenørens egen vedlikeholdsbeskrivelse, og i denne forbindelse dekke KKE alle

vedlikeholdskostnader, inklusive forbruksmateriell. Totalentreprenøren skal også gjennomføre faste besøk på anlegget for å kunne oppfylle hensikten med prøvedriften, jf. ovenfor.

Under prøvedriftsperioden plikter totalentreprenøren umiddelbart å iverksette nødvendige tiltak dersom det påpekes eller oppdages feil og mangler.

Dokumentasjon fra prøvedriften skal utarbeides av totalentreprenøren og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer.

Byggherrens plikter

Byggherrens driftspersonell utfører daglig tilsyn av de tekniske anlegg. Dette fritar ikke totalentreprenøren fra noen av hans plikter, jf. ovenfor.

Energikostnader i prøvedriftsperioden dekkes av byggherren.

Overtakelse

Overtakelsesforretning for tekniske anlegg skal holdes i rimelig tid etter utløpet av prøvedriftsperioden.

28 PRØVEDRIFTSPERIODENS LENGDE (TILLEGG TIL NS 8407 PKT 38.2)

X	Alternativ 1: Prøvedriftsperioden er 12 måneder.
	Alternativ 2: Prøvedriftsperioden er 6 måneder.
	Alternativ 3: Prøvedriftsperioden er 3 måneder.
	Alternativ 4: Prøvedriftsperioden fremgår av vedlegg

29 FORSINKELSE (NS 8407 PKT 40)

29.1 DAGMULKTBELAGTE FRISTER (NS 8407 PKT 40.2)

Dersom totalentreprenøren har fått dagmulkt på delfristen for oppstart prøvedrift, skal dette dagmulktsbeløpet gå til fradrag i dagmulkten som påløper ved overskridelse av sluttfristen.

Totalentreprenørens frist til å utarbeide og fremlegge fremdriftsplan og til å revidere fremdriftsplanen, jf. NS 8407 pkt 21.2 og denne avtalens punkt 14, er dagmulktsbelagt.

Det samme er frist for igangsetting av arbeid på byggeplass, frister for overlevering av FDV-dokumentasjon, samt eventuell frist for oppstart prøvedrift.

30 DAGMULKTENS STØRRELSE (NS 8407 PKT 40.3)

Dagmulkten, ved overskridelse av fristene nevnt i NS 8407 pkt 21.2 og denne avtalens punkt 14, fristen for igangsetting av arbeid på byggeplass og frister for overlevering av FDV-dokumentasjon, er NOK 2.500 per virkedag.

Dagmulkten ved overskridelse av frist for oppstart prøvedrift er 1 promille av hele kontraktssummen per påbegynt virkedag.

31 UTBEDRING (NS 8407 PKT 42.3)

Utbedringsarbeider skal utføres etter avtale og i forståelse med byggherren.

Dersom hensynet til byggherrens bruk av kontraktarbeidet, herunder hans leietakers og eventuell brukers bruk, gjør det nødvendig å utføre arbeidet utenfor ordinær arbeidstid, plikter totalentreprenøren å gjøre dette uten overtidsgodtgjørelse.

32 REKLAME OG KONTAKT MED MEDIA (TILLEGG TIL NS 8407 KAP XI)

Reklame

Dersom totalentreprenøren eller hans kontraktsmedhjelpere for reklameformål eller på annen måte ønsker å gi offentligheten informasjon om oppdraget, utover å oppgi oppdraget som generell referanse, skal dette forelegges byggherren på forhånd.

Kontakt med media

All kontakt med media skal håndteres av byggherren.

33 TVISTER (NS 8407 PKT 50)

33.1 FORELØPIG OPPMANNSAVGJØRELSE (NS 8407 PKT 50.3)

Bestemmelsen får kun anvendelse dersom begge parter i hvert enkelt tilfelle er enige om å forelegge tvisten for en oppmann.

33.2 TVISTELØSNING (NS 8407 PKT 50.4)

Verneting er Kongsberg tingrett. Tvister behandles alltid etter norske prosessuelle og materielle regler.

34 OPSJONER

X	Alternativ 1: Utløsning av opsjoner etter kontraktsinngåelse, medfører ingen endring av kontraktsbestemmelsene.								
	Alternativ 2: Utløsning av opsjoner etter kontraktsinngåelse, medfører følgende endring(er):								
	<table border="1"> <tr> <td style="width: 20px;"></td> <td>Endringsadgangen øker slik at byggherren i tillegg til endringene omtalt i NS 8407 pkt 31.1 og generelle kontraktsbestemmelser punkt 18.1, kan pålegge totalentreprenøren 25% netto tillegg til opsjonsprisen eks mva. Tillegget må relatere seg til opsjonen.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Totalentreprenørens sikkerhetsstillelse, jf NS 8407 pkt 7.2, må økes tilsvarende 10% av opsjonsprisen eks mva.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Grunnlaget som dagmulkten skal beregnes av, jf. NS 8407 pkt 40.3, økes med opsjonsprisen eks mva.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Grunnlaget som innestående skal beregnes av, jf NS 8407 pkt 27.2.2, økes med opsjonsprisen eks mva.</td> </tr> </table>		Endringsadgangen øker slik at byggherren i tillegg til endringene omtalt i NS 8407 pkt 31.1 og generelle kontraktsbestemmelser punkt 18.1, kan pålegge totalentreprenøren 25% netto tillegg til opsjonsprisen eks mva. Tillegget må relatere seg til opsjonen.		Totalentreprenørens sikkerhetsstillelse, jf NS 8407 pkt 7.2, må økes tilsvarende 10% av opsjonsprisen eks mva.		Grunnlaget som dagmulkten skal beregnes av, jf. NS 8407 pkt 40.3, økes med opsjonsprisen eks mva.		Grunnlaget som innestående skal beregnes av, jf NS 8407 pkt 27.2.2, økes med opsjonsprisen eks mva.
	Endringsadgangen øker slik at byggherren i tillegg til endringene omtalt i NS 8407 pkt 31.1 og generelle kontraktsbestemmelser punkt 18.1, kan pålegge totalentreprenøren 25% netto tillegg til opsjonsprisen eks mva. Tillegget må relatere seg til opsjonen.								
	Totalentreprenørens sikkerhetsstillelse, jf NS 8407 pkt 7.2, må økes tilsvarende 10% av opsjonsprisen eks mva.								
	Grunnlaget som dagmulkten skal beregnes av, jf. NS 8407 pkt 40.3, økes med opsjonsprisen eks mva.								
	Grunnlaget som innestående skal beregnes av, jf NS 8407 pkt 27.2.2, økes med opsjonsprisen eks mva.								

35 LÆRLINGKLAUSUL

Totalentreprenøren skal oppfylle de krav til bruk og oppfølging av lærlinger som fremgår av byggherrens seriositetskrav.

36 SKJEMA FOR ENDRINGER

Varsel om endringer, irregulære endringer, fristforlengelse, vederlagsjusteringer (NS 8407 pkt. 31, 32, 33, 34.), og eventuelle krav fra entreprenør skal gis på vedlagte skjema «**Varsel fra entreprenør til byggherren**».

Byggherren vil ved utstedelse av endringsordre benytte vedlagte skjema «**Endringsordre**».

37 STATUSRAPPORT

Entreprenøren skal hver måned sende elektronisk rapport til prosjektleder (BH- PL). Vedlagt **mal for statusrapport** skal benyttes.

38 FREMDRIFTSPLAN – SISTE 8 UKER AV PROSJEKTET

I sluttfasen, siste 8 uker, må fremdriftsplanen til entreprenøren vise bl.a. produksjon, test- og kontrollfaser, systemtester, tverrfaglig tester, innreguleringer, funksjonsprøving, sluttbefaringer, tidspunkt for ferdigattest/ midlertidig brukstillatelse, FDV dokumentasjoner og overtagelse. Planen må vise når dynamiske SD- bilder fungerer til styring og avlesning hos KKE.

Ved fremdriftsplanlegging må entreprenøren ivareta frister – ref. NS 8407 pkt. 36.1 og 36.2.
Dette er i tillegg til NS 8407 – pkt. 21.2

39 PROSJEKTSPEISIFIKKE AVVIK

Eventuelle avtalte prosjektspesifikke avvik fra NS 8407 og/eller KKEs spesielle kontraktsbestemmelser for totalentrepriser er beskrevet nedenfor:

<i>Referanse</i>	<i>Beskrivelse av avvik</i>
<i>N/A</i>	<i>Ingen</i>

* * *

BYGGHERRENS SERIØSITETSKRAV

(Vedlegg til KKEs Spesielle Kontraktsbestemmelser for Totalentreprise)

Basert på «Spesielle kontraktsbestemmelser som skal sikre seriøsitet i bygg- og anleggskontrakter – tillegg til Norsk Standard (oppdatert desember 2020)» anbefalt av Fellesforbundet, Byggenæringens Landsforening (BNL), Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge (KS) og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Eventuelle avvik fra nevnte anbefaling vil være uthevet.

1. HMS-kort

Alle arbeidstakere skal bære lett synlig et gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema ol aksepteres ikke som HMS-kort. Arbeidstakere som ikke har slikt HMS-kort vil bli bortvist fra bygge- og anleggsplassen. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid på bygge- og anleggsplassen under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

2. Pliktig medlemskap i leverandørregister

Leverandøren skal ved kontraktsinngåelse oppgi StartBANK ID eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneholder oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon. Leverandøren skal gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente SKAV-info (skatte- og avgiftsinformasjon) der tilsvarende informasjon kan utstedes i hele kontraktsperioden.

3. Krav om faglærte håndverkere

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 40 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget) samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller utenlandsk fagutdanning der dette finnes. Det skal være fagarbeidere i alle ovennevnte fag. Kravet kan også oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land. I enkeltpersonforetak uten ansatte gjelder ovenstående krav for eier.

Leverandøren skal etter kontraktsinngåelsen dokumentere hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende bemanningsplaner og rapporter som viser oppfylleelsesgraden.

Byggherren kan stanse arbeidet dersom det er grunn til å tro at mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om stansing om så ikke skjer.

4. Lærlinger

Det er et krav at leverandører er tilknyttet en lærlingordning og at en eller flere lærlinger deltar i utførelsen av kontraktarbeidet innenfor bygg- og anleggsgagnene, jf. forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter.

For denne kontrakten gjelder i tillegg følgende:

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 7 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene samlet (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget) utføres av lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1. Kravet kan delvis oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5.

Kravet kan oppfylles av leverandøren og en eller flere av hans underleverandører.

Utenlandske leverandører kan oppfylle kravet ved å benytte lærling fra en lærlingordning i opprinnelseslandet. Dersom opprinnelseslandet ikke har en lærlingordning, kan kravet oppfylles ved å benytte praksiselev fra en opplæringsordning i opprinnelseslandet.

Leverandøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, dokumentere at kravene vil bli oppfylt. Ved kontraktsavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

Byggherren kan holde tilbake inntil 5 promille av kontraktssummen dersom ovennevnte krav misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel. Dersom kravet ikke er oppfylt ved overtakelsen avkortes vederlaget med inntil 5 promille av kontraktssummen.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter, eller dersom det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, kan byggherren stanse eller heve kontrakten dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om stansing eller heving om så ikke skjer.

5. Rapporteringsplikt til Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret (OAR)

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret (OAR) i henhold til lov om skatteforvaltning § 7-6.

Leverandøren er ansvarlig for at slik rapportering skjer nedover i kontraktskjeden. Leverandøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at leverandøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet er leverandørens ansvar og skal betales av ham.

Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten med leverandører som omfattes av lov om skatteforvaltning § 7-6, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

6. Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Leverandøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger. Leverandøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, leverandørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Leverandøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikke alle forstår informasjonen som blir gitt, gjelder følgende:

- Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.
- Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselskilter mv. Materialet skal foreligge på det språk vedkommende arbeidstaker bruker som morsmål, såfremt arbeidstakeren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

Ved brudd på ovennevnte plikter har byggherren rett til å stanse arbeidene i den utstrekning byggherren anser det nødvendig.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan byggherren heve kontrakten dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om heving om så ikke skjer. Der slikt

mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om leverandøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at leverandøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten på bygge- og anleggsplassen skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

7. Krav til lønns- og arbeidsvilkår

Leverandøren er ansvarlig for at egne ansatte og ansatte hos underleverandører (herunder innleide) som direkte medvirker på kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale der denne kommer til anvendelse.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Leverandøren plikter på forespørsel å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere og arbeidstakere hos eventuelle underleverandører (herunder innleide). Dette gjelder bare for arbeidstakere som direkte medvirker på kontrakten. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal leverandøren rette forholdet. Der bruddet har skjedd hos en underleverandør (herunder bemanningsselskaper) er rettingsplikten begrenset til krav som er fremmet skriftlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato, både for krav som følger av allmenngjort tariffavtale og landsomfattende tariffavtale. De vilkår og begrensninger som følger av lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. av 4. juni 1993 § 13 skal gjelde i begge disse tilfellene.

Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert. Vesentlig mislighold av lønns- og arbeidsvilkår hos leverandøren kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving, selv om leverandøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet (herunder bemanningsselskaper), kan byggherren på samme måte kreve at leverandøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8. Bruk av underleverandører, herunder innleid arbeidskraft

Leverandøren kan ikke ha flere enn to ledd underentreprenører i kjeden under seg, jf. anskaffelsesforskriften § 8-13 og § 19-3/ forsyningsforskriften § 7-8.

Ved vesentlig mislighold kan byggherren stanse eller heve kontrakten dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om stansing eller heving om så ikke skjer.

Leverandørens bruk av enkeltpersonforetak skal begrunnes skriftlig. Bruk av bemanningsselskap skal varsles byggherren og er underlagt arbeidsmiljøloven, herunder kravet om likebehandling i § 14-12a. Byggherren kan bare nekte bruk der han har saklig grunn.

Ved inngåelse av kontrakter om underentreprise som overstiger en verdi på kr 500.000 eks. mva skal leverandøren innhente skatteattest, jf. forskrift om offentlige anskaffelser. Fra underentreprenører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attest. Leverandøren skal på forespørsel fra byggherren fremlegge skatteattesten. Dersom attesten ikke fremlegges eller viser restanser som ikke er ubetydelige, kan byggherren kreve at underentreprenøren skiftes ut uten

omkostninger om forholdet ikke rettes innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om krav om utskifting om så ikke skjer.

9.Krav om betaling til bank

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, skal utbetales til konto i bank. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

10.Mislighold av kontraktsforpliktelser - konsekvenser for senere konkurranser

Brudd på pliktene i denne kontrakten vil bli nedtegnet og kan få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen i overensstemmelse med regelverket for offentlige anskaffelser. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

11.Revisjon

Byggherren, eller ekstern revisor engasjert av byggherren, kan gjennomføre revisjon hos leverandøren og eventuelle underleverandører i perioden fra kontraktsinngåelse til slutfaktura er betalt for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

* * *